

Organisering og finansiering – arbejdet med knudepunkter. Hvor står vi i dag?

Michael Goth-Rindal, miri@urbancreators.dk, Urban Creators

Maria Wass-Danielsen, mwd@urbancreators.dk, Urban Creators

Mette Frost, meka@urbancreators.dk, Urban Creators

Anders Rody Hansen, anrh@di.dk, Dansk Industri

Lise Bjørg Pedersen, libp@di.dk, Dansk Industri

Ole Kveiborg, olek@cowi.com, COWI

Resumé

Udviklingen af mobilitetsknudepunkter er i stigende grad blevet et centralt element i arbejdet med bæredygtig transport, kollektiv mobilitet og sammenhængende by- og regionaludvikling. På tværs af regioner, trafikselskaber og kommuner arbejdes der med knudepunkter som strategisk greb – men i praksis varierer løsninger og omfang betydeligt, og der er fortsat væsentlige spørgsmål om organisering, finansiering, effekter og implementering der mangler svar på.

Denne special session sætter fokus på, hvor langt vi er i Danmark i arbejdet med knudepunkter – fra strategiske ambitioner til konkret realisering. Sessionen samler centrale aktører, der hver især arbejder med knudepunkter i praksis, og skaber et forum for erfaringsudveksling og fælles refleksion over, hvad der virker, hvad der mangler, og hvordan vi kommer videre.

Nyhedsværdi og bidrag

Arbejdet med mobilitetsknudepunkter har i flere år været på dagsordenen i Danmark, men er nu i en overgang fra visioner og enkeltstående pilotprojekter til en mere systematisk og strategisk tilgang. Denne session adskiller sig fra tidligere diskussioner ved at samle aktører, der aktuelt står midt i implementeringen – og som kan dele konkrete erfaringer med organisering, prioritering og finansiering.

Nyhedsværdien ligger særligt i tre forhold:

- **Fra strategi til praksis:** Hvor tidligere fokus ofte har været på potentialer og koncepter, sætter denne session fokus på realiserede og igangværende projekter, herunder konkrete investeringer og anlæg.
- **Tværgående perspektiv på organisering:** Sessionen samler region, trafikselskab og erhvervsorganisation og giver dermed et samlet billede af, hvordan knudepunkter udvikles på tværs af niveauer – noget der sjældent behandles i sammenhæng.
- **Status på viden og effekter:** På trods af mange studier er der fortsat usikkerhed om dokumenterede effekter og bedste praksis. Sessionen giver et opdateret billede af, hvad vi faktisk ved – og hvad vi ikke ved.

Derudover adresserer sessionen et aktuelt behov for at styrke den politiske beslutningskraft på området. Med stigende fokus på grøn omstilling og bæredygtig mobilitet er spørgsmålet ikke længere, *om* der skal investeres i knudepunkter, men *hvordan* det gøres mest effektivt og med størst samfundsmæssig effekt.

Baggrund og relevans

Knudepunkter fremhæves ofte som løsningen på flere samtidige udfordringer – øget brug af kollektiv transport, bedre sammenhæng mellem transportformer, styrket lokal udvikling og reduceret klimaaftryk. Samtidig er knudepunkter komplekse projekter, der kræver koordinering på tværs af forvaltninger og beslutningsniveauer. Endeligt er uklare ansvarsområder og en kompleks sammensætning af økonomiske ofte en hæmsko.

I de senere år er der afsat midler til udvikling, analyser og anlæg af knudepunkter – blandt andet i Region Syddanmark, hvor konkrete projekter illustrerer, hvordan knudepunkter bevæger sig fra idé til realisering. Samtidig har trafikelskaberne herunder blandt andet Midttrafik udviklet strategiske tilgange til knudepunkter, og flere kommuner arbejder aktivt med at omsætte konceptet til praksis.

På trods af denne udvikling er der fortsat en række centrale spørgsmål, der opstår i forbindelse med knudepunktsarbejdet. De er blandt andet:

- Arbejder vi strategisk og målrettet med knudepunkter – eller er udviklingen præget af enkeltstående projekter og “learning by doing”?
- Hvilke organiserings- og finansieringsmodeller virker i praksis?
- Hvordan opnås politisk opbakning og prioritering?
- Hvilken viden har vi om effekterne – og hvad mangler vi stadig?

Denne session adresserer disse spørgsmål gennem konkrete cases og tværgående perspektiver.

Formål

Formålet med sessionen er at:

1. Give et aktuelt overblik over arbejdet med knudepunkter i Danmark
2. Belyse forskellige tilgange til organisering og finansiering
3. Dele konkrete erfaringer fra projekter og strategiske indsatser
4. Diskutere, hvordan man skaber politisk opmærksomhed og prioritering
5. Samle og kvalificere den eksisterende viden om effekter og metoder

Sessionen skal bidrage til at løfte diskussionen fra enkeltprojekter til et mere samlet, strategisk niveau.

Indhold og oplæg

Sessionen er bygget op omkring tre oplæg, der tilsammen giver et helhedsblik på knudepunktsarbejdet:

1. Regionalt perspektiv – investering og prioritering

Oplægsholder: Region Syddanmark (Anne From)

- Erfaringer med at afsætte midler til udvikling, analyser og anlæg
- Konkrete eksempler fra bl.a. Rudkøbing, Otterup og Almind
- Overvejelser om strategisk tilgang vs. projektbaseret udvikling

2. Trafikelskabets rolle – strategisk arbejde med knudepunkter

Oplægsholder: Midttrafik (Henrik Vestergaard og Anne Bach)

- Udvikling og implementering af en knudepunktsstrategi
- Samspil mellem drift, planlægning og fysisk udvikling
- Erfaringer med at arbejde systematisk og skalerbart

3. Samfundsøkonomisk og politisk forankring

Oplægsholder: Urban Creators

- Hvad ved vi om effekter af knudepunkter?
- Status på effektstudier og dokumentation – hvor langt er vi?
- Hvordan styrkes argumentationen over for beslutningstagere?

Tværgående diskussion

Efter oplæggene faciliteres en fælles diskussion af Dansk Industri, både oplægsholdere og deltagere inddrages, og hvor fokus blandt andet kan være på følgende:

- Hvor langt er vi i Danmark – og hvad er de næste skridt?
- Hvad karakteriserer en strategisk tilgang til knudepunkter?
- Hvordan sikres bedre sammenhæng mellem planlægning, investering og drift?
- Hvilken viden mangler vi – og hvordan kan den udvikles?

Forventet udbytte

Deltagerne i sessionen skulle gerne gå fra sessionen med én eller flere af følgende indsigter:

- Et opdateret billede af status på knudepunktsarbejdet i Danmark
- Indsigt i konkrete erfaringer fra forskellige aktører
- Inspiration til organisering og finansiering
- Et bedre grundlag for at arbejde strategisk med knudepunkter
- Overblik over eksisterende og manglende viden om effekter

Formatet for sessionen

Sessionen gennemføres som en special session med korte oplæg efterfulgt af en paneldiskussion og dialog med deltagere.

- Velkomst og rammesætning for sessionen ved DI (ca. 5 min)
- Oplæg 1: Regionalt perspektiv – investering og prioritering (15–20 min.)
- Oplæg 2: Trafikselskabets rolle – strategisk arbejde med knudepunkter (15–20 min.)
- Oplæg 3: Samfundsøkonomisk og politisk argumentation (15–20 min.)
- Tværgående diskussion (20 min.)
- Afrunding og afslutning (ca. 5 min.)